

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Reform av lagstiftningen om stödet för lärande och skolgång inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

Webbinarium på svenska UKM

Allmän info

- Webbinariet har fokus på förändringarna i lagstiftningen
- Webbinariet spelas in och finns till påseende på ministeriets webbplats i två veckor efter tillställningen
- Därefter förbereds infovideon med textning för långvarigt bruk till ministeriets webbplats
- I tillägg kommer det att utarbetas Q&A om de mest centrala, vanligaste frågorna med svaren på ministeriets webbplats.
- I tillägg till denna info om förändringarna i lagstiftningen, kommer Utbildningsstyrelsen inom kort ut med information om de uppdaterade grunderna för läroplanen för förskola och grundläggande utbildning och det kommer att anordnas utbildningar om läroplansgrunder i anslutning till reformen under våren 2025 – Följ med Utbildningsstyrelsen webbplats för mer info.

Bakgrunden till reformen

- Bakom reformen ligger å ena sidan de försämrade inlärningsresultaten och elevernas ökade stödbehov samt å andra sidan nuvarande oklara stödpraxis. Även om antalet elever som får intensifierat och särskilt stöd har ökat, har antalet konkreta stödåtgärder på stödnivåerna inte ökat utan tvärtom minskat.
- En central problempunkt i det nuvarande systemet för stödet för lärandet är att eleverna inte alltid får de stödåtgärder som de behöver, trots att de administrativt sett hör till en viss stödnivå.
- Det finns också betydande regionala skillnader i genomförandet av stödet.
- Dessutom dröjer det ofta så länge få stöd att inlärningsssvårigheterna och problemen med skolgången hinner hopa sig. Elevens rätt till undervisning i smågrupper förverkligas inte heller alltid.
- Beredningen av handlingar och förvaltningsbeslut om stödet belastar både lärare och rektorer.
- Med tanke på elevens rättigheter och den grundläggande utbildningen är det problematiskt att beslut om individualisering av lärokursen (dvs. begränsning av lärokursen och sänkning av målnivån) ställvis fattas utan att eleven har fått egentliga stödåtgärder, såsom specialundervisning.

Reformens mål

- Målet är att stärka elevens rätt att få de stödformer och stödåtgärder som hen behöver för att delta i undervisningen, uppnå målen i läroplanen och fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs.
- Ordlandet av stödformer och stödåtgärder förenhetligas på riksnivå och det säkerställs att skolorna har tillräckliga resurser för att genomföra dem.
- Reformen bygger särskilt på undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och som i lagstiftningen i fortsättningen förpliktar utbildningsanordnarna.
- Genom reformen stärks tidiga stödåtgärder med hjälp av vilka eleven får stöd för sitt lärande i ett så tidigt skede som möjligt och med låg tröskel. Det har bedömts att stödformer som är tillräckliga och sätts in i rätt tid kan minska behovet av starkare stödåtgärder på lång sikt.
- Genom reformen minskas också undervisningspersonalens administrativa arbete med att bereda stödhandlingarna.
- Bestämmelser om åtgärder i sista hand, som gör det möjligt att avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen, fastställs separat.

Vad förändras i stödet för lärande och skolgång?

- I stället för det tidigare systemet som grundar sig på stödnivåer fastställs i fortsättningen konkreta stödformer och stödåtgärder.
- Planeringen av stödet till eleven och beslutsfattandet grundar sig i fortsättningen på konkreta stödformer och stödåtgärder, inte på administrativa stödnivåer.
- I genomförandet av stödformerna och stödåtgärderna betonas i högre grad än i nuläget planmässighet och framförhållning.
- Betydelsen av kompanjonundervisning och samarbete mellan lärarna betonas i genomförandet av stödet.
- Huvudvikten i reformen ligger på gruppsspecifika stödformer. Dessa flyttar fokus för stödet i en klart förebyggande riktning.
- I och med reformen stärks undervisningens kvalitet och undervisningsgruppernas arbetsro genom att också öka smågruppsundervisningen i varje skola. Undervisning i smågrupper ingår i både de gruppsspecifika stödformerna och de elevspecifika stödåtgärderna.

Reviderad lagstiftningshelhet

- 4 a § Undervisning för elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst
- 18 § Avvikande ordnande av undervisning
- 4 a kap. Stöd för lärande och skolgång och avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs
 - 20 a § Elevens rätt till stöd för lärande och skolgång
 - 20 b § Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppsspecifika stödformer
 - 20 c § Elevspecifika stödåtgärder och ordnande av sådana
 - 20 d § Bedömning av behovet av elevspecifikt stöd
 - 20 e § Plan för genomförande av elevspecifikt stöd
 - 20 f § Beslut om stöd
 - 20 g § Bildande av undervisningsgrupper
 - 20 h § Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen
 - 20 i § Ordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan

Lagstiftningens innehåll

20 a § Elevers rätt till stöd för lärande och skolgång

- I lagen föreskrivs noggrannare om elevers rätt att få stödåtgärder för att delta i undervisningen och för att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs
- Eleven har alltid i första hand rätt till gruppsspecifika stödformer
 - Om eleven har svårigheter att delta i undervisningen eller att framskrida i sina studier → rätt till allmän stödundervisning samt till undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning
 - Om eleven inte har tillräckliga kunskaper i undervisningsspråket för att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs → rätt till stödundervisning i undervisningsspråket
- Om de gruppsspecifika stödformerna är otillräckliga har eleven dessutom rätt att få individuellt riktade elevspecifika stödåtgärder
- Att helt eller delvis avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen är en åtgärd i sista hand för att främja elevers studier

Stöd för lärande och skolgång

- **Stödet för lärandet** förverkligas i första hand som pedagogiskt stöd som svarar på olika utmaningar i lärandet och inlärnings svårigheter.
- Med inlärnings svårigheter avses t.ex. språkliga utmaningar i läsning, skrivning, matematik eller studier i främmande språk samt inlärnings svårigheter som framträder i form av icke-språkliga (t.ex. motoriska eller perceptuella) eller mer övergripande svårigheter.
- Förutom i lärandet kan eleven ha andra svårigheter på grund av utmaningar i sociala relationer, reglering av känslor, uppmärksamhet eller beteende.
- Med reformen försöker man stärka de metoder för pedagogiskt stöd som hör till undervisningsväsendets och skolans uppgifter och som kan genomföras med undervisningspersonalens pedagogiska sakkunskap.

Stöd för lärande och skolgång

- **Stödet för skolgången** genomförs i första hand som elevhälsa med generell inriktning, som alla som arbetar vid en läroanstalt ska bidra till att genomföra. Elevhälsan med generell inriktning, som påverkar hela organisationens verksamhetskultur, är fortfarande en central stödform för skolgången och deltagandet. I lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) finns bestämmelser om studerandevård.
- I reformen betonas alltså betydelsen av den generellt inriktade elevhälsan när det gäller stödet för skolgången samt förtydligas bl.a. det yrkesövergripande samarbetet med sakkunniga inom elevhälsotjänsterna i stödprocesserna.
- Genom elevhälsotjänsterna stöds dessutom efter individuella behov elevernas lärande och välbefinnande samt deras sociala och psykiska färdigheter. I lagen om grundläggande utbildning finns dock inga bestämmelser om tjänster eller personal som välfärdsområdet ansvarar för och som inte hör till undervisningsväsendet.
- Om en elev har svårigheter att delta i undervisningen genomförs stödet för skolgången och deltagandet också med hjälp av stödformer eller stödåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning.
- I lagen åläggs utbildningsanordnaren att säkerställa sådana undervisningsarrangemang som stärker stödet för skolgången. Exempelvis finns bestämmelser om användningen av skolgångsbiträden eller skolgångshandledare som stöd för elevernas skolgång och deltagande i undervisningen.

20 b § Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppspecifika stödformer

- Reformen bygger särskilt på **undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande** och som i lagstiftningen i fortsättningen förpliktar utbildningsanordnarna.
- Utbildningsanordnaren ska säkerställa undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och ordna gruppspecifika stödformer som en del av skolans och förskoleundervisningens grundläggande verksamhet.
- Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande gäller all verksamhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.
- Här avses
 - att undervisningsgrupperna bildas så att målen för undervisningen kan nås och läraren har möjlighet att beakta undervisningsgruppens behov tillräckligt bra.
 - att klass- eller gruppvisa skolgångsbiträden eller skolgångshandledare anlitas som stöd för elevernas skolgång och deltagande i undervisningen.
 - undervisning som tar hänsyn till elevernas olika behov och förutsättningar samt pedagogiska lösningar såsom differentiering. Med hjälp av differentierad undervisning ska man förutom stödbehov också beakta elever som avancerar snabbare eller behöver mer omfattande mål för sina studier.

20 b § Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppspecifika stödformer

- Utbildningsanordnaren ska ordna **gruppspecifika stödformer** på ett planmässigt sätt inom ramen för skolans grundläggande verksamhet.
- De gruppspecifika stödformerna är primära stödformer som ges till flexibelt sammansatta mindre elevgrupper enligt elevernas behov och situation.
- Gruppspecifika stödformer ska ges systematiskt utan förvaltningsbeslut.
- Utbildningsanordnaren ska varje läsår i en plan som grundar sig på läroplanen reservera sammanlagt minst 0,122 undervisningstimmar/vecka/skolelever för gruppspecifika stödformer.
- Gruppspecifika stödformer ska beaktas i den lokala timresursen och i lärarnas arbetsplaner.
- Gruppspecifika stödformer ges som kompanjonundervisning i elevens egen klass eller i en mindre grupp t.ex. i delad klass. Storleken på en mindre grupp fastställs inte nationellt, utan utbildningsanordnaren beslutar om den med beaktande av kraven i lagstiftningen.

Gruppspecifika stödformer i den grundläggande utbildningen

- Syftet är att stödja eleven i att uppnå målen i läroplanen och att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs.
 - **Allmän stödundervisning** är allmän stödundervisning som ges vid svårigheter i alla läroämnen eller i lärandet. Målet är att identifiera stödbehov och reagera på dem i ett tidigt skede genom att rikta både tim- och personalresurser
 - **Stödundervisningen i undervisningsspråket** fokuserar på att rikta den givna stödundervisningen direkt till inläringen av undervisningsspråket. Stödundervisning i undervisningsspråket är inte undervisning i grundläggande språkkunskaper, utan stöd för att behärska undervisningsspråket. Behovet av stödundervisning i undervisningsspråket ska identifieras och resurser allokeras med framförhållning
 - Allmän stödundervisning och stödundervisning i undervisningsspråket kan ges antingen under de lektioner enligt elevens schema till vilka stödbehovet relaterar eller vid sidan av lektionerna. Stödundervisningen kan ges samtidigt med undervisningen i den vanliga undervisningsgruppen eller i en mindre grupp t.ex. i delad klass.
 - **En speciallärares undervisning i samband med annan undervisning** är till sin natur mer tillfällig och baserar sig på undervisningsgruppens behov. Kan genomföras till exempel med hjälp av samundervisning eller flexibelt i smågrupper

Gruppspecifika stödformer i förskoleundervisningen

- 20 b § i lagen om grundläggande utbildning tillämpas på både förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.
- Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande gäller all verksamhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.
- I förskoleundervisningen genomförs gruppspecifika stödformer på ett sätt som är karakteristiskt för förskoleundervisningens verksamhet. Särskilt undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning är en viktig stödform i förskoleundervisningen.
- I förskoleundervisningen stöds också elevernas behärskande av undervisningsspråket som en del av förskoleundervisningens verksamhet på ett sätt som är karakteristiskt för den. Den allmänna stödundervisningen stöder å sin sida förskoleundervisningens mål och studiehelheter.
- I fråga om den grundläggande utbildningen lämpar sig en timbaserat förpliktande resursfördelning för gruppspecifika stödformer dock inte direkt för förskoleundervisningens verksamhet, som i praktiken inte genomförs per lektion på basis av timfördelningen.
- Inom förskoleundervisningen ska utbildningsanordnaren se till att speciallärarens undervisningsresurser är tillräckliga för att genomföra gruppspecifika stödformer.

20 c § Elevspecifika stödåtgärder

- En elev har rätt att få elevspecifika stödåtgärder utan dröjsmål om de gruppsspecifika stödformerna enligt är otillräckliga, och genomförandet av stödåtgärderna ska ske genom samarbete mellan lärarna.
- Rätt att få elevspecifika stödåtgärder har en elev
 - vars studier inte framskrider trots gruppsspecifika stödformer eller
 - som trots gruppsspecifika stödformer har svårigheter att delta i undervisningen.
- Eleven ska ges elevspecifika stödåtgärder när
 - hen inte kan ges tillräckligt stöd genom gruppsspecifika stödformer eller
 - om det är nödvändigt att fortsätta med stödåtgärderna regelbundet.

20 c § Elevspecifika stödåtgärder

- Elevspecifika stödåtgärder ges utifrån **en bedömning av elevens stödbehov**.
- En plan för elevspecifika stödåtgärder ska göras upp **utifrån en bedömning av stödbehovet samt ett förvaltningsbeslut**.
- När elevens lärare anser att gruppspecifika stödformer inte är tillräckliga för att stödja elevens lärande och skolgång inleds en bedömning av elevens behov av elevspecifika stödåtgärder.
- Även vårdnadshavarna kan ge sina synpunkter på om gruppspecifika stödformer räcker till.
- Undantagsvis kan de gruppspecifika stödformernas otillräcklighet konstateras utifrån tidigare uppgifter redan när den grundläggande utbildningen inleds, när det är fråga om en elev som behöver tolkningstjänster eller hjälpmedel för att kunna delta i undervisningen.

Elevspecifika stödåtgärder

- Elevspecifika stödåtgärder är
 - **Regelbunden undervisning som ges av speciallärare delvis i smågrupper och i samband med annan undervisning.** Med undervisning avses endast undervisning som ges av en speciallärare. Elevens individuella behov är utgångspunkten för hur undervisningen framskrider. Specialläraren undervisar i regel i smågrupper. Kan delvis också genomföras som kompanjonundervisning tillsammans med en annan lärare. Undervisning som ges av en speciallärare delvis i en liten grupp och i samband med annan undervisning innebär att t.ex. mindre än hälften av undervisningstimmar i ett läroämne kan undervisas av en speciallärare.
 - **Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper.** Med undervisning som ges av en speciallärare eller en specialklasslärare i smågrupper avses undervisning i ett eller flera läroämnen helt och hållet i smågrupper.
 - **Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass** avser att undervisningen för eleven ordnas i en specialklass. (Jfr t.ex. ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga.)

20 c § Elevspecifika stödåtgärder: Elevspecifika tolknings- och biträdestjänster samt personliga hjälpmedel

- Elevspecifika stödåtgärder är också **elevspecifika tolknings- och biträdestjänster samt personliga hjälpmedel** med stöd av 31 § i lagen om grundläggande utbildning. Med dessa avses sådana tjänster som är en förutsättning för att eleven ska kunna delta i undervisningen och uppnå målen för den grundläggande utbildningen. Med dessa kan avses t.ex. utnyttjande av personliga kommunikationsmedel som en del av elevens undervisning.
- Inom den grundläggande utbildningen kan elevspecifika biträdestjänster bli aktuella när övriga undervisningsarrangemang inom ramen för skolans grundläggande verksamhet och ett eventuellt skolgångsbiträde för gruppen inte tillräckligt stöder eleven i att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs och uppnå målen i läroplanen.
- Inom förskoleundervisningen kan elevspecifika biträdestjänster bli aktuella när övriga arrangemang till stöd för lärande och deltagande inom ramen för förskolans grundläggande verksamhet och ett eventuellt biträde för gruppen inte tillräckligt stöder eleven i att delta i förskoleundervisningen och uppnå målen i läroplanen.
- Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få ett överklagbart beslut i ärendet som uppfyller kraven på förvaltningsbeslut enligt förvaltningslagen.

Stödformer och stödåtgärder

Gruppspecifika stödformer

1. Allmän stödundervisning
2. Stödundervisning i undervisningsspråket
3. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning

Elevspecifika stödåtgärder

4. Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupper
5. Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper
6. Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass
7. Tolkings- och biträdestjänster samt hjälpmedel

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen

- Framsteg enligt målhelhet
- Avgränsning av läroämnets mål och innehåll
- Tillfällig befrielse på grund av hälsotillstånd

Ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga

- Studier enligt läroämne (vid behov: elevspecifika stödåtgärder + vid behov avvikelse från lärokursen eller läroplanens mål)
- Studier enligt verksamhetsområde

Bildande av undervisningsgrupper och elevspecifika stödåtgärder

20 g § Bildande av undervisningsgrupper

- Som en del av reformen har bestämmelserna om bildande av undervisningsgrupper preciserats för att möjliggöra stöd i elevens egen skola och klass.
- Bestämmelserna om gruppstorlekar för specialklasser i den nuvarande förordningen om grundläggande utbildning har lyfts upp på lagnivå.
- Dessutom föreskrivs att det i en undervisningsgrupp som undervisas av en lärare får finnas högst fem elever som får som elevspecifik stödåtgärd
 - Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper
 - Undervisning av specialklasslärare i specialklass
- Tillfällig avvikelse från bestämmelserna om bildande av undervisningsgrupper
 - Med tillfälligt överskridande avses situationer där en elev flyttar till skolan från en annan skola eller från en annan utbildningsanordnares skola mitt under terminen och undervisningsgrupper inte kan bildas på ett ändamålsenligt sätt
 - Då kan maximiantalet på fem elever för en undervisningsgrupp överskridas högst under den termin då eleven har flyttat till skolan

Elevspecifika stödåtgärder 1/3

1. Undervisning som ges av speciallärare delvis i smågrupper eller i samband med annan undervisning

- denna stödåtgärd svarar på lättare eller tillfälligare stödbehov i anslutning till enskilda läroämnen eller delområden inom lärandet (såsom lässvårigheter)
 - elevens undervisningsgrupp är en undervisningsgrupp inom den grundläggande utbildningen (s.k. klass inom den allmänna undervisningen)
 - klass- eller ämnesläraren har ansvaret
 - mindre än hälften av lektionerna i ett enskilt läroämne är undervisning som ges av speciallärare i smågrupper eller i samband med annan undervisning
- Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupper och i samband med annan undervisning t.ex. veckovis. Mindre än hälften av lektionerna i ett enskilt läroämne är undervisning som ges av speciallärare.
 - Undervisningen som ges av speciallärare genomförs i regel i smågrupper. Den kan också genomföras i elevens egen klass i samband med annan undervisning, om utgångspunkten för undervisningen som ges av speciallärare är elevens individuella behov.

Elevspecifika stödåtgärder 2/3

2. Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper

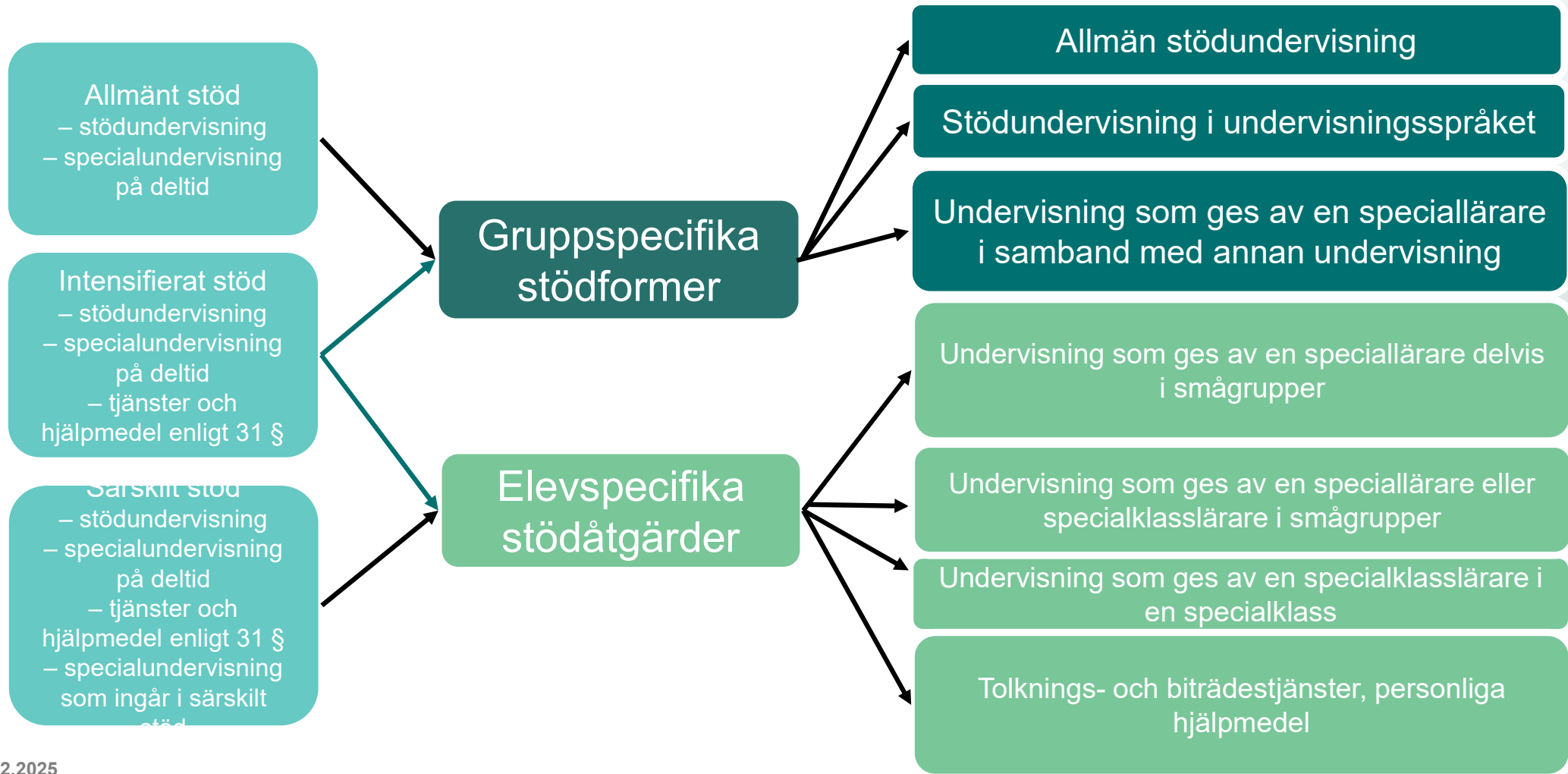
- denna stödåtgärd svarar på mer övergripande eller omfattande stödbehov som påverkar lärandet och skolgången, såsom problem med uppmärksamheten, utmaningar i beteendet eller inlärningssvårigheter i flera läroämnen
 - elevens undervisningsgrupp är en undervisningsgrupp inom den grundläggande utbildningen (s.k. klass inom den allmänna undervisningen)
 - klass- eller ämnesläraren har huvudansvaret
 - mer än hälften av lektionerna i ett eller flera läroämnen i smågrupper med speciallärare/specialklasslärare
 - specialläraren/specialklassläraren har ansvaret för smågruppsundervisningen
 - antalet elever som får denna stödform i en vanlig klass kan vara högst fem
- Elever som får undervisning i smågrupper studerar en del av läroämnena i en vanlig klass och en del av läroämnena i en liten grupp med undervisning som ges av speciallärare eller specialklasslärare
 - I fråga om elever i små grupper ska bestämmelserna om maximiantalet på fem elever iakttagas i fråga om lektioner i en vanlig klass. Detta gäller alltså alla läroämnen och lektioner för eleverna i fråga.

Elevspecifika stödåtgärder 3/3

3. Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass

- denna stödåtgärd svarar på de allra mest krävande stödbehoven, som till sin karaktär ofta är mer övergripande och omfattande inlärnings svårigheter som påverkar lärandet och/eller skolgången eller betydande andra svårigheter i skolgången
- elevens undervisningsgrupp är en specialklass
- specialklassläraren har ansvaret
- särskilda bestämmelser om gruppstorlek för specialklasser 20 g § 3–4 mom.: *I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst tio elever. Specialklassens maximistorlek kan överskridas tillfälligt. I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst åtta elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 1 mom. eller högst sex elever som deltar i undervisning enligt 20 i § 2 mom.*
- dessa elever berörs också av begränsningen av maximitalet på fem elever i de vanliga klasserna inom den grundläggande utbildningen.
- Elever i specialklasser kan som pedagogiska arrangemang för enskilda lektioner delta i undervisningen i en vanlig klass när elevens situation och undervisningsgruppens situation tillåter det. När elever i specialklasser deltar i lektioner i en vanlig klass ska bestämmelserna om maximitalet på fem elever iakttagas.

Ändringar i ordnandet av stöd

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen

20 h § Avvikelse från lärokursen eller målen i läroplanen

- I och med reformen bestäms separat om åtgärder genom vilka man vid behov kan avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller från målen i läroplanen
- Avvikelse från lärokursen eller målen i läroplanen innebär en inskränkning av elevens grundläggande fri- och rättigheter. Detta är möjligt som en sista åtgärd för att eleven ska framskrida i studierna.
- Dessa åtgärder ska gälla endast en liten del av eleverna och de förutsätter övervägande och att de föregående stödåtgärderna inte är tillräckliga
- Åtgärderna förutsätter en plan för stödet och ett förvaltningsbeslut
- Man kan avvika från målen i läroplanen för en enskild elev
 - genom att av läroplanens mål bilda målhelheter av olika omfattning som ska fullgöras med godkänt resultat för att framskrida i studierna
 - genom att avgränsa lärokursen eller läroplanens mål och innehåll
 - genom att tillfälligt befria eleven från att slutföra lärokursen i läroämnet

Studier enligt målhelhet

- Avvikelse från målen i den lokala läroplanen kan göras genom att av läroplanens mål bilda målhelheter av olika omfattning som ska fullgöras med godkänt resultat för att framskrida i studierna i läroämnet i fråga.
- I den plan som utarbetas för eleven bildas mer eller mindre omfattande helheter av undervisningens mål och innehåll än de årskursspecifika målen och innehållen efter elevens behov.
- Eleven framskrider i sina studier genom att fullgöra målhelheter som är en förutsättning för att framskrida i studierna.
- Detta gör det möjligt att framskrida både snabbare och långsammare i studierna än årskursens lärokurs. Eleven kan delta i undervisningsgruppen, som framskrider enligt årskurs, men elevens studier framskrider enligt målhelheter av olika omfattning i stället för de mål som ställts för respektive årskurs.

Avgränsning av lärokursen i ett läroämne som ingår i den grundläggande utbildningen

- Man kan avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs i ett läroämne genom att avgränsa målen och innehållen i lärokursen i läroämnet.
- Lärokursen i ett ämne avgränsas genom att man gallrar ut eller lättar på mål eller innehåll.
 - kan göras genom att ställa upp lägre mål för eleven enligt dennes förutsättningar eller genom att minska de innehåll som eleven studerar.
 - Åtgärden innebär att lärokursen i läroämnet avgränsas så att eleven inte fullgör den allmänna lärokursen i det läroämnet.
- Avgränsningen av lärokursen ska grunda sig på den grundläggande utbildningens bedömningskriterier så att åtgärden övervägs först om eleven trots stödåtgärder inte kan förvärva det kunnande som krävs för vitsordet 5.
- Lärokursen kan avgränsas endast för elever som får undervisning av en speciallärare i smågrupper eller av en specialklasslärare i specialklasser som elevspecifik stödåtgärd.
- En avgränsning av lärokursen påverkar elevens prestationer så att hen inte kan få vitsord som är högre än 5, dvs. försvarligt. Dessutom påverkar avgränsningen elevens ansökan till studier på andra stadiet.

Tillfällig befrielse av eleven från att fullgöra lärokursen i ett läroämne

- En elev kan av hälsoskäl tillfälligt befrias från att fullgöra lärokursen i ett läroämne.
- Med hälsoskäl avses en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga.
- Med tillfällig befrielse avses att eleven under en kort eller viss tid inte deltar i undervisningen. Eleven kan befrias från att delta i lektionerna i ett enskilt läroämne veckovis under högst fyra månader.
- Om tillfällig befrielse inte räcker till ska undervisningsarrangemang enligt 20 i § tillämpas.
- Undervisning ordnas permanent på annat sätt med stöd av 18 § i lagen om grundläggande utbildning.

18 § Avvikande ordnande av undervisning

- Undervisningen för en elev kan delvis ordnas på annat sätt än vad som föreskrivs i denna lag, om det med hänsyn till de tidigare studierna för en elev i grundläggande utbildning eller hälsotillståndet för en elev i förskoleundervisning eller grundläggande utbildning är oskäligt att eleven ska fullgöra lärokursen i läroämnet.
- Eleven kan låta bli att fullgöra lärokursen i ett läroämne i den grundläggande utbildningen eller lärokursen för årskursen om eleven har visat att hen till någon del redan har sådana kunskaper eller färdigheter som motsvarar lärokursen.
- Utbildningsanordnaren fattar beslut om att undervisningen delvis ordnas på annat sätt än vad som föreskrivs eller om att lärokursen inte behöver fullgöras på ansökan av vårdnadshavaren.

Bedömning av stödbehovet, plan och beslut om stöd samt yrkesövergripande samarbete

20 d § Bedömning av stödbehovet

- Vid bedömningen av stödbehovet utreds
 - elevens behov av stöd för lärande och skolgång
 - läget i fråga om studiernas framskridande och tidigare (gruppspecifika) stödformer
 - de stödåtgärder som bäst stöder eleven och som är förenliga med elevens bästa.
- Som en del av bedömningen av utreds utöver stödåtgärderna också det eventuella behovet av avvikelser från lärokursen eller från målen i läroplanen.
- Behovet av elevspecifika stödåtgärder bedöms när undervisning ordnas för en elev för vilken de grupp-specifika stödformerna inte är tillräckliga. Därtill görs en bedömning när undervisning ordnas för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga.
- Elevens lärare bedömer behovet av stödåtgärder. I bedömningen av behovet av stödåtgärder deltar vid behov och på begäran förutom lärarna även yrkesutbildade personer inom elevhälsan eller andra sakkunniga.
- Elevens egna åsikter ska utredas och beaktas på det sätt som elevens ålder och utvecklingsstadium förutsätter. Elevens vårdnadshavare eller andra lagliga företrädare ska ges möjlighet att delta i bedömningen av elevens behov av stöd.
- Bedömningen av behovet av stöd förutsätter inget separat bedömningsdokument.

20 e § Plan för genomförande av elevspecifikt stöd

- Utifrån bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd utarbetas en plan för genomförande av stödet.
- Planen utarbetas av elevens lärare. Planen ska tas fram i samarbete med eleven och vårdnadshavaren eller vid behov med elevens andra lagliga företrädare.
- Av planen ska framgå genomförandet och uppföljningen av de stödåtgärder som baserar sig på behovet av elevspecifikt stöd.
- När avvikelse görs från den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål eller när undervisningen ordnas i enlighet med 20 i §, ska av planen framgå de elevspecifika målen och innehållen, hur studierna framskrider samt principerna för bedömningen av eleven.
- Det ska vid behov, dock minst en gång per läsår, bedömas om genomförandet av planen och stödåtgärderna motsvarar elevens stödbehov.

20 f § Beslut om stöd

- Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt beslut om
 - elevspecifika stödåtgärder
 - avvikelser från den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen
 - ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga
- Beslutet fattas i enlighet med bedömningen av behovet och utan obefogat dröjsmål.
- Vid beredningen av förvaltningsbeslutet iakttas förvaltningslagens förfaranden
- Det finns inga separata bestämmelser om tidsfrister för granskning av beslutet – beslutet ändras till behövliga delar eller ett nytt beslut om stöd fattas om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och stödbehov.

Yrkesövergripande samarbete i anslutning till stöd för lärande och skolgång: 20 c §, 20 d §

- Reformen förtydligar när yrkesövergripande samarbete görs i fråga om stödet för elevens lärande.
- Det yrkesövergripande arbetets roll minskar inte, men skolan/lärarna tar initiativ; ingen lagstadgad skyldighet.
 - Om bedömningen av elevens behov av stöd förutsätter yrkesövergripande kompetens, kan den **vid behov och på begäran** utöver lärarna också involvera yrkesutbildade personer inom elevhälsotjänsterna eller andra sakkunniga (20 d §)
 - Yrkesövergripande samarbete kan stödja planeringen av elevens stöd, men är inte en förutsättning för att det ska kunna genomföras (20 c §)
 - **Yrkesövergripande samarbete** ska göras i synnerhet om de elevspecifika stödåtgärderna inte räcker till för att stödja eleven eller när en svår situation är en risk för elevens fysiska eller psykiska hälsa eller sociala välbefinnande
- Yrkesövergripande samarbete sker i första hand med elevhälsotjänsterna (ordnas på välfärdsområdets ansvar).
- **Yrkesövergripande samarbete i anslutning till stöd för lärande och skolgång är inte** (generellt eller individuellt inriktad) **elevhälsa**, om vilken det föreskrivs i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013).

Ändringar i helheten av handlingar om stödet

Intensifierat stöd:

- pedagogisk bedömning + lösning för övergång till intensifierat stöd
- plan för lärandet

Särskilt stöd:

- pedagogisk utredning
- skriftligt förvaltningsbeslut
- IP

-
- ```
graph LR; A[Intensifierat stöd] --> D; B[Särskilt stöd] --> D; D[• Elevspecifika stödåtgärder
• Avvikande från läroplanens mål
• Ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga
➤ Bedömning av stödbehovet och plan för genomförandet av stödet
➤ Beslut om stöd];
```
- Elevspecifika stödåtgärder
  - Avvikande från läroplanens mål
  - Ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga
    - Bedömning av stödbehovet och plan för genomförandet av stödet
    - Beslut om stöd

# Övriga riktlinjer

## 4 a § Konsultativ sjukhusundervisningstjänst

- Den kommun där sjukhusets verksamhetsenhet är belägen är skyldig att ordna undervisning och stöd för en elev som är patient inom den specialiserade sjukvården på sjukhuset och även för andra elever än de som är patienter inom den specialiserade sjukvården på sjukhuset, om ordnandet av undervisningen inte annars är förenligt med elevens bästa.
- Till lagen läggs en bestämmelse om en konsultativ sjukhusundervisningstjänst som ska ordnas i **situationer där det behövs krävande sektorsövergripande kompetens för att planera eller vidta förebyggande eller korrigerande åtgärder också för undervisning av andra elever än elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården.**
- Tjänsten ska erbjuda **läraren och skolan konsultativt stöd när det gäller att planera och genomföra elevens studier och skolgång enligt närskoleprincipen.**
- Den kommun där verksamhetsenheten inom den specialiserade sjukvården finns och elevens utbildningsanordnare avtalar i yrkesövergripande samarbete om en konsultativ sjukhusundervisningstjänst **liksom** om stöd som är nödvändigt när eleven övergår till sjukhusundervisning och tillbaka.
- Med hjälp av konsultativa tjänster inom sjukhusundervisningen kan stöd för sjukhusundervisning ges på jämlikare grunder till barn och unga som på grund av långa avstånd inte kan delta i den undervisning inom öppenvården som ordnas vid sjukhusundervisningsenheterna.
- En förebyggande konsultativ tjänst som ges i elevens egen skola kan i bästa fall också minska behovet av egentlig sjukhusundervisning.
- Skyldigheten beaktas i statsandelarna för basservice.

# Tidigarelagd läroplikt

- Den förlängda läroplikten har granskats som helhet
- Ändring av **läropliktslagen (2 §): Tidigarelagd läroplikt**
- En ny **20 i §** i kapitlet om stöd i **lagen om grundläggande utbildning: Ordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan**

**Tidigarelagd  
läroplikt 5–6 år,  
förskoleundervisning**

**Ordnande av undervisning för en elev med en  
funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad  
funktionsförmåga  
7 år ->, i årskurserna 1–9,  
grundläggande utbildning**

- Med stöd av 27 § i lagen om grundläggande utbildning är det fortfarande möjligt att senarelägga inledandet av den grundläggande utbildningen



## 20 i § *Ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan*

- Undervisningen ordnas enligt denna paragraf för en elev som
  - har innan den grundläggande utbildningen inleddes haft ett sådant **beslut om tidigarelagd läroplikt** som avses i 2 § 3 mom. i läropliktslagen och stödbehovet fortsätter i den grundläggande utbildningen som ett behov av de elevspecifika stödåtgärderna och att avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller läroplanens mål
  - **har en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som uppkommer under den grundläggande utbildningen** och är av sådan art att den skulle ha lett till tidigareläggning av elevens läroplikt när eleven var 5 eller 6 år
- Om de elevspecifika stödåtgärderna eller avvikelsen från den grundläggande utbildningens lärokurs eller läroplanens mål är otillräckliga och eleven på grund av funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsning av funktionsförmågan inte kan studera läroämnena, **kan undervisningen ordnas enligt verksamhetsområde.**

# Genomförande av reformen och resursfördelning

- För genomförandet av reformen anvisas utbildningsanordnarna 100 miljoner euro permanent årlig finansiering i form av statsandelar
- Statsandelen för kommunal basservice är finansiering med allmän täckning, dvs. den är inte öronmärkt för någon verksamhet, utan kommunen beslutar med stöd av sin självstyrelse om allokeringen av finansieringen. Kommunen ska ändå fullgöra sina lagstadgade skyldigheter.
- I lagstiftningen har utbildningsanordnarna ålagts tydliga skyldigheter att ordna och genomföra stöd, och utbildningsanordnarna anvisas finansiering för att fullgöra dessa.
- Utbildningsstyrelsen bereder grunderna för läroplanen så att de kan ges i början av 2025. Målet är att lagstiftningen och läroplansgrunderna ska bilda en konsekvent normgrund för genomförandet av stöd.
- Riksomfattande utbildningar genomförs så att man möjliggör ett nationellt deltagande.
  - UKM: webinarier om lagstiftningen i januari 2025
  - Utbildningsstyrelsen: utbildningar om grunderna för läroplanen våren 2025
- Undervisnings- och kulturministeriet utvecklar dessutom datainsamlingen för statistik om stödet för lärande och skolgång så att den motsvarar den reviderade lagstiftningen.
- Undervisnings- och kulturministeriet inleder efter att lagstiftningen trätt i kraft en studie i syfte att följa upp verkställandet av den reviderade lagstiftningen och konsekvensbedömningen samt behoven av vidareutveckling.

# Ikraftträdande

- Den reviderade lagstiftningen träder i kraft 1.8.2025.
- Grunderna för läroplanen enligt den reviderade lagstiftningen samt lokala läroplaner som uppdaterats i enlighet med dessa tas i bruk i skolorna från och med 1.8.2025.
- Ett beslut om särskilt stöd, en plan för lärande inom intensifierat stöd och en individuell plan för ordnande av undervisning inom särskilt stöd som gjorts före 1.8.2025 ska ses över i enlighet med det nya 4 a kap. senast 31.8.2026.
- Granskningen av beslut som innehåller förlängd läroplikt får dock inledas först 1.10.2025.
- Den nya 20 i § som gäller ändring av förlängd läroplikt träder i kraft först 1.8.2026.



# Tack!